

Sofi Oksanen, Stalins kossor. Bazar

Vår inre värld bärs upp av två grundläggande affekter: Stolthet och Skam. Kring dessa vävs hela vårt livsöde.

Den unga finska dramaturgen Sofi Oksanen, debuterade för tre år sedan med romanen Stalins kossor, vilken på ett sällsamt sätt knyter an till dessa två urkrafter i människan.

”Stalins kossor” var de deporterade esternas namn på Sibiriens magra getter. Romanen handlar Anna; En ung kvinna med finsk pappa och estnisk mamma. Annas liv rymmer två hemligheter. Den ena kretsar kring hennes kropp och den bulimi och anorexi hon utsätter sig för. Den andra hemligheten är mammans skamfyllda ursprung som estniska. Också denna värld rymmer svält och förtryck.

Anna lever i det samtida Finland. Men på ett briljant sätt väver Sofi Oksanen samman Annas livsöde med hennes mamma och mormors berättelse.

Mormodern var drabbad av Stalins tyranni och hungersnöd. Mamman för skammen att vara fattig och sjaskig i de välmående finnarnas ögon. Därför förtiger Annas mamma allt estniskt i sin egen kropp. Inga ord, inga relationer och gester får avslöja henne. Allt detta lidande tar plats i Annas kropp och självkänsla. Sibiriens hungersnöd transformeras till Annas självsvält. Hon kallar sin ätstörning för ”min Herre”. Den verkar i henne som en gammaltestamentlig gud, vilken hemsöker i tredje och fjärde led och uppfordrande kräver: Du skall inga andra känslor hava jämte mig.

Anorexin och bulimin blir en spegelbild av tre kvinnogenerationers utsatthet, men också av deras motstånd och tysta stolthet. Anna överlistar vården genom att kunna mer om sina problem än behandlaren själv. Men hon drivs också av en stark vilja att kunna leva, älska och vara. Hon dras till Estland, till kärleken och en mer realistiskt kroppsuppfattning. Läsaren lämnas i en oavslutad kamp mellan skam och stolthet

Detta är en stor roman om motstånd och underkastelse och om vår tids smärtsamma folksjukdom: ätstörning och självsvält. Den är skriven med allvar men också värme och ironi. Jag hoppas innerligt att den blir läst av många.

Jakob Carlander

Bildtext

Sofi Oksanen är författare och feminist i Finland. I sin debutroman vävs efterkrigstidens historia samman i en ung kvinnas kropp; inre förtryck men också frihetslängtan.

Rubrik/Ingress:

Hur kan kroppen bli en scen för historiens teater och tillvarons kluvenhet. Sofi Oksanen ger ett annorlunda perspektiv på en ung kvinnas ätstörning.